

Nr 3

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner
angående avsättningen av medel å skogskonto samt dis-
positionen av medel, som insatts å sådant konto, m. m.*
(2:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen I) de likalydande motionerna I:93 av herr *Ebbe Ohlsson m. fl.* och II:120 av herr *Jonasson m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte

1) antaga följande

Förslag

till

Förordning om ändrad lydelse av 3 § 2 mom. förordningen den 30 november 1951 (nr 763) angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst

Härigenom förordnas, att 3 § 2 mom. förordningen den 30 november 1951 (nr 763) angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst skall erhålla följande ändrade lydelse.

3 §.

2 mom. I fråga — — — jordbruksfastigheten; samt

8) intäkt, som uppkommit därigenom att avsättning till särskilda investeringsfonder för förlorade inventarier och lagertillgångar återförts till beskattning under sådana förhållanden att, därest det återförda beloppet i stället utgjort köpeskilling för de förlorade tillgångarna, köpeskillingen enligt 6) och 7) ovan skulle ansetts såsom ackumulerad inkomst, så ock intäkt, som uppkommit därigenom att avsättning till skogskonto återförts till beskattning i samband med överlåtelse av jordbruksfastighet genom avyttring, skifte av dödsbo eller bodelning, dock att ränta som tillägges det återförda beloppet icke skall anses utgöra sådan inkomst.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte snarast förelägga riksdagen förslag till inrättande av brand- och stormskadefond vid skogsbruk med rätt till skattefri avsättning till sådan; samt

II) de likalydande motionerna I:214 av herr *Wikberg m. fl.* och II:262 av herr *Larsson* i Norderön *m. fl.*, vari hemställts,

a) att riksdagen måtte besluta sådan ändring av förordningen den 27 mars 1954 om taxering för inkomst av medel, som insatts å skogskonto, att generösare regler tillämpas vid uppsägning av medel inestående å sådant konto och att skattskyldig erhåller frihet att disponera insättningar från ett år på mer än en inlåningsräkning i enlighet med vad i motionerna anförts,

b) att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig lagtext.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I:93 och II:262.

Gällande rätt

Enligt 1 § förordningen den 27 mars 1954 (nr 142) om taxering för inkomst av medel, som insatts å skogskonto, äger fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse, som haft intäkt av skogsbruk, rätt att för det beskattningsår varunder sådan intäkt uppburits insätta viss del av intäkten på särskilt konto i bank, s. k. skogskonto. För sålunda insatta medel erhåller den skattskyldige uppskov vid taxering till kommunal och statlig inkomstskatt. Skogskonto kan uppläggas hos riksbanken, affärsbank, sparbank eller centralkassa för jordbrukskredit. Lagstiftningen om skogskonto är således tillämplig endast på skattskyldig, som är underkastad progressiv beskattning. Detta sammanhänger med att bestämmelserna i första hand avser att mildra verkningarna av beskattningens progressivitet och att desamma således ur denna synpunkt kan betraktas som ett komplement till 1951 års regler om särskild skatteberäkning för ackumulerad inkomst.

Rätten att erhålla uppskov för gjorda insättningar är underkastad viss maximering. Bestämmelser härom meddelas i 2 §. Sålunda gäller att beträffande viss förvärvskälla uppskovet för ett och samma beskattningsår får avse högst ett belopp, motsvarande summan av

a) sextio procent av den å beskattningsåret belöpande köpeskillingen för skog, som avyttras genom upplåtelse av avverkningsrätt,

b) fyrtio procent av den å beskattningsåret belöpande köpeskillingen för avyttrade skogsprodukter, samt

c) fyrtio procent av saluvärdet av skogsprodukter, som under beskattningsåret uttagits för förädling i egen rörelse.

Beträffande ståndsskogslivid gäller dock att uppskov för sådan intäkt får erhållas i dess helhet.

Insättning avseende viss förvärvskälla må enligt 3 § för ett och samma beskattningsår inte understiga 2 000 kronor.

Medel, som uttages från skogskonto, skall redovisas såsom inkomst i självdeklarationen för det beskattningsår, varunder uttaget skett. Längre tid än tio år må medel inte inestå å skogskonto.

Överlåter den skattskyldige fastighet, som utgör den väsentliga delen av förvärvskälla, för vilken insättning å skogskonto verkställts, skall inestående medel upptagas såsom bruttointäkt av skogsbruk för det beskattningsår, under vilket överlåtelsen ägt rum. Motsvarande bestämmelser gäller bl. a. vid skifte av dödsbo, som har medel inestående å skogskonto, samt i visst fall vid bodelning.

Skattskyldig får enligt 1 § för ett och samma beskattningsår och för en och samma förvärvskälla endast göra insättning på ett skogskonto.

I 6 § stadgas en uppsägningstid av fyra månader för insatt belopp; deluttag må ej understiga 1 000 kronor. Vid särskilda förhållanden äger Konungen medgiva uttag av inestående medel utan iakttagande av denna uppsägningstid.

Förordningen den 15 maj 1959 om särskilda investeringsfonder för förlorade inventarier och lagertillgångar (de s. k. eldsvådefonderna) har till syfte att bereda möjlighet för rörelseidkare samt jordbrukare med bokföringsmässig redovisning till uppskov med beskattningen av försäkrings- och liknande ersättningar för förlorade inventarier och lagertillgångar. Detta uppskov med beskattningen kan den skattskyldige begagna sig av för att anskaffa nya tillgångar. Ersättningsanskaffningen innebär att de nya tillgångarna i beskattningshänseende anses avskrivna med belopp motsvarande de ianspråktaga fonderna. Användes fondmedlen inte för avsett ändamål inom tre år, skall medlen återföras till beskattning jämte på visst sätt beräknad ränta. Efter dispens av riksskattenämnden kan uppskov med ersättningsanskaffningen beviljas för ytterligare tre år. Avdraget kan tillkomma såväl fysisk som juridisk person.

Frågornas tidigare behandling

Motionsyrkande av innehåll, att förordningen angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst skall äga tillämpning, då på skogskonto insatta medel tvångsvis återförs till beskattning, har avvisats av riksdagen, senast år 1964 i enlighet med bevillningsutskottets hemställan i betänkande nr 26. Utskottet åberopade därvid bl. a. att en skogsägare i eget intresse inte borde utnyttja möjligheten till skatteuppskov i sådan utsträckning att behov av resultatutjämning uppkom, då medlen återfördes till beskattning. Att insättningen på en gång upptogs till beskattning kunde inte heller anses oskäligt med hänsyn till att kontoinnehavaren vid överlåtelsen i allmänhet uppbär likvid, varmed skatten kunde betalas. Vad särskilt angår

frågan om återföring av skogskontomedel vid skifte av dödsbo och vid bodelning hänvisade utskottet till att skatteflyktskommittén i sitt betänkande »Om åtgärder mot skatteflykt» (SOU 1963:52 s. 181) diskuterat möjligheterna att överflytta skogskontoavsättningar på den som genom benefikt fång blivit ägare av jordbruksfastighet men avstått från att framlägga förslag med sådan inriktning, under hänvisning främst till att kontoavsättningarna fick anses vara av personlig karaktär och att något större behov av överföringsrätt knappast kunde anses föreligga. Genom att återföring vid arv skulle ske först sedan arvskifte ägt rum medgav — menade kommittén — redan gällande bestämmelser visst rådrum för avveckling av fondavsättningarna.

Motionsyrkande angående inrättande av brand- och stormskadefond har likaledes avvisats av 1964 års riksdag. Detta skedde i enlighet med bevillningsutskottets förenämnda betänkande nr 26, vari utskottet bl. a. erinrade om att frågan om utvidgad användning av kontometoden skulle komma att prövas av allmänna skatteberedningen.

Motioner om förkortning av uppsägningstiden för skogskontomedel har varit föremål för riksdagens prövning, senast år 1964. Utskottet tillstyrkte sålunda i sitt betänkande nr 5 bifall till motioner med yrkande om en uppsägningstid av två månader. Riksdagen lämnade emellertid — i enlighet med en vid betänkandet fogad reservation av herr John Ericsson m. fl. — motionerna utan åtgärd.

Motionerna

I de likalydande *motionerna I:93* och *II:120* framhålles att rätten att avsätta medel till skogskonto utgör ett värdefullt inslag i försöken att få en rättvisare beskattning av inkomster som hänför sig till flera år men framkommer under ett visst beskattningsår. I vissa fall kan emellertid syftet härmed förfelas, nämligen då en tvångsåterföring av å skogskonto insatta medel måste ske i samband med avyttring av fastighet, skifte av dödsbo eller bodelning. För att i dylika fall en för hög skattebelastning skall kunna undvikas är det angeläget att någon form av utjämning möjliggöres. Detta kan ske om uttaget får betraktas såsom ackumulerad inkomst.

Till stöd för sitt yrkande om inrättande av brand- och stormskadefond vid skogsbruk anför motionärerna att möjligheter att avsätta medel å skogskonto föreligger även för intäkt på grund av försäkring i samband med skada å växande skog genom brand, stormfällning m. m. och att alternativt sådan skadeersättning kan betraktas såsom ackumulerad inkomst. I vissa fall kan emellertid omfattningen av skadorna vara så stora att ersättningen avser tillväxt under ett betydligt större antal år än de tio som i förordningen om ackumulerad inkomst maximalt är tillåtna för ut-

jämning av inkomsten respektive inkomstskatten. Hänsyn härtill bör enligt motionärernas mening tagas vid skattelagstiftningens utformande. Närmast till hands synes dem vara att medge inrättande av brand- och stormskadefond vid skogsbruk och tillåta skattefria avsättningar till sådan fond på samma sätt som gäller i fråga om rörelse och jordbruk med bokföringsmässig redovisning i fall av brandskada på lager och inventarier. Genom avsättning till investeringsfond för förlorade lagertillgångar och inventarier kan den skattemässiga verkan av branden helt hävas. Det vore rimligt att för skogens del inrätta en motsvarighet till dessa s. k. eldsvådefonder. I en sådan brand- och stormskadefond borde få insättas hela det uppburna försäkringsbeloppet samt den likvid som avser averkad brandskadad eller stormfälld skog. Detta bör enligt motionärerna inte få leda till att bestämmelserna om skatteberäkning för ackumulerad inkomst i avsedda fall upphäves, låt vara att denna skatteberäkning inte kan medges samtidigt med fondavsättning.

Till stöd för yrkandet om generösare uppsägningsregler i fråga om medel, som innestår på skogskonto, har i de likalydande *motionerna I:214* och *II:262* anförts att bestämmelsen om uppsägningstid förutsätter, att belopp som skall disponeras under ett kalenderår uppsäges redan under augusti månad. Emellertid är det för de allra flesta enskilda skogsägare, som vanligen bedriver sin näring i kombination med jordbruk, mycket svårt att redan under augusti månad med säkerhet avgöra om det är ändamålsenligt att disponera tillgångar på skogskontot. Vederbörande har vanligen vid den tidpunkten inte kännedom om t. ex. skördeutfallet, och det kan ofta vara svårt att fixera de skogsuttag som kan ske under den stundande avverknings säsongen. Någon prisuppgörelse har vid det laget inte skett för skogsbrukets vidkommande, och sortiments- och leveranskvantiteter har heller vanligen icke vid den tidpunkten fastställts. Det förefaller därför motionärerna rimligt att uppsägningsregeln modifieras. Härför talar också den omständigheten att bankerna nu i allmänhet torde tillämpa fri uttagsrätt upp till ett visst maximalt belopp för 4-månaders kapitalräkningar. Överensstämmelse mellan de av bankerna tillämpade villkoren och bestämmelserna för skogskontot bör eftersträvas. Alternativt kan en reform tänkas utformad så att ett undantag från bestämmelserna om 4 månaders uppsägning medges under december månad, varvid kravet skulle kunna minskas till förslagsvis en månads uppsägning. En viss olägenhet medför nuvarande bestämmelser även i det avseendet att skogsägare endast äger disponera ett års skogslikvid på ett enda bankkonto. Visserligen finns här valfrihet i vad gäller typen av konto, men vid större skogslikvider vore det uppenbart en fördel om insättningen kunde fördelas på i varje fall två skilda konton, detta med hänsyn till den utformning som bankernas inlåningsräkningar under senare år kommit att få med rätt betydande räntedifferenser mellan 12-månaders och 4-månaders kapitalräkningar.

Utskottet

I förevarande betänkande behandlas vissa spörsmål, som sammanhänger med skogsbeskattningen.

Förordningen om ackumulerad inkomst, som antogs av 1951 års höst-riksdag, tillkom för att möjliggöra skattelindring i fråga om inkomst, som är hänförlig till mer än ett beskattningsår. Principen för den särskilda skatteberäkningen är att statlig inkomstskatt inte skall utgå med högre belopp än som skulle varit fallet om de i den ackumulerade inkomsten ingående intäkterna tagits till beskattning de år de intjänats eller på vilka de eljest belöper.

I samband med att 1951 års lagstiftning om investeringskonto för skog skulle ersättas med mer permanenta bestämmelser övervägdes inom finansdepartementet att låta reglerna om särskild skatteberäkning för ackumulerad inkomst bli tillämpliga även på skogsinkomster. Man avstod emellertid från en sådan lösning, därför att den ansågs förenad med avsevärda taxeringstekniska svårigheter men också därför att utjämningen av skogsvinsterna åsyftade inte bara att åstadkomma en progressionsutjämning utan därjämte att möjliggöra en avräkning av kostnader för skogsvårdsåtgärder mot skogsinkomster som åtnjuts under annat beskattningsår än det varunder skogsarbetena utförts. I stället valde man att bibehålla den enligt 1951 års provisoriska bestämmelser om investeringskonto för skog redan gällande avdragsrätten för insättning på särskilt konto i bank. Dessa bestämmelser är numera intagna i 1 § förordningen om taxering för inkomst av medel, som insatts å skogskonto.

I motionerna I:93 och II:120 har framställts lagstiftningsyrkande av innebörd, att förordningen om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst skall äga tillämpning på skogskontomedel, som tvångsvis återförts till beskattning i samband med överlåtelse av jordbruksfastighet genom försäljning, skifte av dödsbo eller bodelning. I samma motioner har hemställts att förslag till inrättande av brand- och stormskadefond vid skogsbruk samt bestämmelser om rätt till skattefri avsättning till sådan fond snarast måtte föreläggas riksdagen.

Syftet med bestämmelserna i förordningen om taxering av skogskontomedel och i förordningen angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst har som framgår av det föregående delvis varit detsamma, nämligen att möjliggöra en fördelning på flera år av inkomster, underkastade progressiv beskattning. Därvid har avsikten varit att reglerna om insättning å skogskonto skall vara ett komplement eller snarare ett alternativ till den särskilda skatteberäkningen enligt förordningen om ackumulerad inkomst. Att en skattskyldig — jämsides med den fördel, som ett taxeringsuppskov i form av skogskontoavsättning innebär — skulle äga åtnjuta förmånen av särskild skatteberäkning enligt förordningen om ackumulerad inkomst har däremot inte varit lagstiftarens mening.

Motionärerna framhåller, att rätten att avsätta medel till skogskonto under stundom är ett otillräckligt medel för att åstadkomma en rimlig progressionsutjämning och att detta särskilt gäller, då de på skogskonto innestående medlen tvångsvis återföres till beskattning.

Utskottet vill med anledning härav framhålla att en skogsägare, som har goda möjligheter att genom successiva uttag reglera det på skogskonto innestående beloppet, inte bör utnyttja möjligheten till skatteuppskov i en sådan utsträckning, att behov av ytterligare resultatutjämning uppkommer, när medlen återförts till beskattning. — Utskottet vill inte bestrida att det någon gång kan förekomma fall, då en tvångsåterföring av skogskontomedel kan innebära en hård skattebelastning. Dessa fall torde emellertid vara relativt sällsynta. Vad särskilt angår frågan om beskattning av å skogskonto innestående medel i samband med skifte av dödsbo vill utskottet understryka, att dödsboet torde ha möjlighet att reglera beskattningen genom frivilliga successiva uttag under avvecklingstiden, varigenom en viss progressionsutjämning kan erhållas.

På grund av det anförda och då det skulle vara förenat med betydande taxeringstekniska svårigheter att i fråga om skogsinkomster tillämpa bestämmelserna i förordningen om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst, kan utskottet inte biträda yrkandet i motionerna I:93 och II:120 i vad avser särskild skatteberäkning vid tvångsåterföring av å skogskonto insatta medel.

Vad härefter angår yrkandet i samma motioner om inrättande av brand- och stormskadefond vid skogsbruk avser även detta yrkande införandet av en skattemässig resultatutjämning vid sidan av den som redan nu finns.

Utskottet vill — i likhet med föregående års bevillningsutskott — understryka att en utvidgad användning av kontometoden kommer att prövas av allmänna skatteberedningen. Någon anledning att särskilt för skogsägarnas del skapa möjligheter till fondavsättningar kan enligt utskottets mening inte anses föreligga, i synnerhet inte som möjligheter till skatteutjämning av intäkter i anledning av brand- eller stormskador redan finns genom bestämmelserna om skogskonto, om ackumulerad inkomst och om avdrag för värdeminskning av skog. Utskottet avstyrker således motionerna I:93 och II:120 även i nu förevarande del.

Vad slutligen angår yrkandet i motionerna I:214 och II:262 om införande av generösare regler i fråga om uppsägning av å skogskonto innestående medel och en rätt för skattskyldig att för ett och samma beskattningsår göra insättningar på mer än ett skogskonto vill utskottet framhålla följande. I den promemoria, som låg till grund för 1954 års förordning om taxering för

inkomst av medel, som insatts å skogskonto, framhölls att uttag i princip borde kunna göras, då insättaren så önskade och att endast sådana inskränkningar i uttagningsrätten syntes böra meddelas, att vederbörande insättare inte genom alltför stort antal till beloppet relativt obetydliga uttag vållade onödig belastning av administrationen. — Under remissbehandlingen framhölls att en fri dispositionsrätt till skogskontomedlen kunde föranleda missbruk av uppskovsrätten t. ex. genom att pengarna insattes på skogskonto någon dag före deklarationens avlämnande och uttogs strax därefter. Därför förordades införandet av en regel av innebörd att insatta medel skulle innestå spärrade viss tid, förslagsvis åtta månader från insättningsdagen. — Departementschefen ansåg för sin del att den påtalade olägenheten lika väl kunde undvikas genom en föreskrift om viss uppsägningstid och ansåg — med hänsyn till att den normala användningen av skogskonto inte skulle försvåras — att nämnda tid borde bestämmas till fyra månader. Departementschefen ansåg å andra sidan att uppsägningstiden ovillkorligen måste iakttagas och att vederbörande bank inte borde kunna medge dispens därför.

Utskottet vill erinra om att Kungl. Maj:t redan enligt gällande regler har möjlighet att, därest särskilda förhållanden föreligger, medge att medel uttages från skogskonto utan att eljest föreskriven uppsägningstid iakttages. Med hänsyn härtill och då denna undantagsregel givits en restriktiv utformning är utskottet inte berett medverka till en generell förkortning av uppsägningstiden.

Utskottet kan heller inte biträda yrkandet att skattskyldig skall äga rätt disponera över insättningar från ett och samma beskattningsår på mer än en inlåningsräkning. Bestämmelsen om att skattskyldig för ett och samma beskattningsår endast får göra insättningar på ett skogskonto har tillkommit av kontrolltekniska skäl. Vad motionärerna anfört kan enligt utskottets mening inte anses utgöra tillräcklig anledning för införandet av en regel av annat innehåll.

Utskottet avstyrker således motionerna I:214 och II:262.

Avslutningsvis vill utskottet erinra om att den i juni 1964 tillsatta skogsskattekommittén enligt sina direktiv har att förutsättningslöst utreda efter vilka linjer en lösning av skogsbeskattningsfrågan bör sökas. Utskottet anser det inte uteslutet, att kommittén därvid även kommer att behandla spörsmål rörande beskattningen av medel som insatts på skogskonto.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I:93 av herr Ebbe Ohlsson m. fl. och II:120 av herr Jonasson m. fl. angående avsättningen av medel å skogskonto m. m.; samt

2) de likalydande motionerna I:214 av herr Wikberg

m. fl. och II:262 av herr Larsson i Norderön m. fl. angående dispositionen av medel som insatts å skogskonto, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 februari 1965

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, fröken Ranmark, herrar Wärnberg, Elofsson, Tage Johansson, Lundström, Gösta Jacobsson, Billman och Enarsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Brandt, Allard, Vigelsbo, Engkvist, Asp, fru Nettelbrandt, herrar Andersson i Essvik, Nilsson i Svalöv, Larsson i Umeå och Dahlgren.

Reservation

av herrar *Elofsson, Lundström, Gösta Jacobsson, Billman, Enarsson, Vigelsbo*, fru *Nettelbrandt*, herrar *Nilsson* i Svalöv, *Larsson* i Umeå och *Dahlgren*, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I:93 av herr Ebbe Ohlsson m. fl. och II:120 av herr Jonasson m. fl. — ansett, att utskottet bort hemställa,

1) *beträffande beskattning vid tvångsåterföring av medel som insatts å skogskonto*

att riksdagen måtte antaga det vid motionerna fogade förslaget till förordning om ändrad lydelse av 3 § 2 mom. förordningen den 30 november 1951 (nr 763) angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst; samt

2) *beträffande inrättande av brand- och stormskadefond vid skogsbruk*

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte snarast förelägga riksdagen förslag till inrättande av brand- och stormskadefond vid skogsbruk med rätt till skattefri avsättning till sådan.